

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva

ERTF proti České republice

(podklad k bodu 3.a jednání Kolegia dne 13. května 2021)

1. ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO VÝBORU PRO SOCIÁLNÍ PRÁVA

V rozhodnutí ze dne 17. května 2016 Evropský výbor pro sociální práva („Výbor“) shledal, že došlo k porušení článků 11 a 16 Evropské sociální charty („Charta“) z důvodů nedostatečného naplnění práv Romů v oblasti zdravotní péče, vzdělání a bydlení. Překlad rozhodnutí naleznete [zde](#).

Kolegium se v rámci implementace rozhodnutí zabývá obecnými opatřeními k nápravě Výborem shledaného porušení článku 16 Charty spočívajícího v nedostatečných zárukách při vystěhování.

Ostatními aspekty Výborem shledaného porušení Charty, tedy nevyhovujícími podmínkami v bydlení Romů, zajištěním přístupného bydlení pro ně, jejich územní segregací a přístupem ke zdravotní péči se zabývají věcné příslušné orgány, zejména Úřad vlády, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo zdravotnictví.

2. IMPLEMENTACE ROZHODNUTÍ

A. ZÁVĚRY KOLEGIA

Závěry Kolegia vyplývající z projednání na posledním zasedání jsou k dispozici [zde](#) (str. 11).

Následující část je členěna podle jednotlivých bodů těchto závěrů. Bližší informace k jednotlivým bodům jsou k dispozici jednak v zápise z minulého jednání (str. 5–10), jednak v podkladovém materiálu k minulému jednání Kolegia (dostupný [zde](#), str. 12 a násl.).

B. JEDNOTLIVÁ OPATŘENÍ K IMPLEMENTACI ROZHODNUTÍ

1.1. Účastensví a konzultace vystěhovávaných osob v řízení o vystěhování

Kolegiem žádané informace o počtu vystěhovávaných osob, jde-li o postup dle stavebního zákona, a o procentuálním podílu těch, které jsou v praxi účastníky řízení, Ministerstvo pro místní rozvoj („MMR“) nemá k dispozici. Disponuje pouze údaji o počtu rozhodnutí nařizujících vyklizení stavby (20 za rok 2018 a 18 za rok 2019; data za rok 2020 budou zveřejněna do konce prvního pololetí 2021).

Dle MMR je informovanost účastníků řízení zajištěna v souladu s právními předpisy. Podrobnější informovanost dotčených vystěhovávaných osob by měl přinést aktuálně projednávaný návrh nového stavebního zákona, který podrobněji upraví doručení a vyrozumění o rozhodnutí o nařízení vyklizení stavby v reakci na současnou problematiku (§ 294 odst. 6 návrhu nového stavebního zákona). Návrh zákona byl projednán ve druhém čtení v Poslanecké sněmovně.

Další postup bude zvážen podle výsledku projednání stavebního zákona v Parlamentu.

1.2. Využívání preventivních opatření ze strany stavebních úřadů vůči vlastníkům budov v dlouhodobě nevyhovujícím stavu

MMR se na tuto otázku zaměří v rámci analýzy nájemních vztahů (viz opatření 5 Koncepce bydlení 2021+). Předpokládá se, že analýza bude dokončena v prvním pololetí roku 2022. Následně bude probíhat realizace jejích závěrů.

Stávající právní úprava stavebního dozoru, resp. kontrolních prohlídek stavby stavebním úřadem podle stavebního zákona, i nově připravovaná právní úprava kontroly ve věcech stavebního řádu dle návrhu nového stavebního zákona, se jeví jako dostatečná.

V rámci analýzy bude nicméně potřebné, aby MMR shromáždilo spolehlivé údaje o skutečné praxi stavebních úřadů, tedy zejména o tom, jak často preventivní opatření (zejm. nařízení údržby stavby a nařízení nezbytných úprav) na základě kontrolní činnosti ukládají, a analyzovalo, zda jsou stavebními úřady tato preventivní opatření v praxi přijímána vždy, kdy je to potřebné k zabránění tomu, aby se budova dostala do stavu, kdy nebude způsobilá k bydlení, a jaké důvody stavebním úřadům případně brání v dostatečném využívání či vynucení tohoto oprávnění.

Situaci by též pomohlo zřízení jednotné soustavy státní stavební správy na všech úrovních. Institut jednotné stavební správy do nového stavebního zákona navrhl vložit Hospodářský výbor Poslanecké sněmovny. Výsledná podoba nového stavebního zákona však v tuto chvíli není známa.

1.3. Zajištění včasné informovanosti obce o žalobě na vyklizení

MMR tento bod zahrne do okruhu otázek, jimiž se zabývá v rámci výše zmíněné analýzy nájemních vztahů, a to na základě podkladů od Ministerstva spravedlnosti, případně MPSV. Problematiku také projedná na podzim 2021 v bytové komisi MMR a též v rámci diskuse na Kolegiu občanského práva při Ústavu státu a práva Akademie věd.

Možnými cestami k zajištění včasné informovanosti obce jsou například informování sociálního odboru obce pronajímatelem při zaslání předžalobní výzvy nájemci nebo informování obce soudem v některé z fází řízení o žalobě na vyklizení. Budoucí navrhovaná opatření by měla směřovat k případům, kdy lze z okolností věci usuzovat, že dotčený člověk bude ohrožen bytovou nouzí. Obec by měla být informována v takovém okamžiku, aby byla naplněna i preventivní funkce opatření, tedy aby obec mohla případně hrozícímu vystěhování osoby, její bytové nouzi nebo bezdomovectví předejít.

2. Povinnost obcí poskytovat součinnost stavebním úřadům při vyklizení dle stavebních předpisů

MMR tento bod zahrne též do okruhu otázek, jimiž se zabývá v rámci výše zmíněné analýzy nájemních vztahů (viz opatření 5 Koncepce bydlení 2021+).

Analýza se bude mj. zabývat tím, že návrh nového stavebního zákona nepřevzal stávající znění § 140 odst. 4 stavebního zákona, který stanovuje, že v případě nařízení vyklizení bytu nebo místnosti sloužící k bydlení musí být pro vyklizované osoby zajištěno alespoň přístřeší a obce jsou povinny v mezích své působnosti na výzvu stavebního úřadu poskytnout potřebnou součinnost. Obdobnou povinnost obce přitom jednoznačně nezakotvuje ani zákon o obcích, ani jiný právní předpis. Podle mezinárodních závazků by navíc stát neměl zajišťovat pouze dočasné přístřeší, ale je-li to s ohledem na okolnosti věci třeba, dostát také povinnosti navrhnout vystěhovávaným osobám možnosti náhradního bydlení a v odůvodněných případech jim také pomoci s jeho zajištěním. Analýza bude muset v aspektu poskytnutí přístřeší a pomoci s nalezením náhradního bydlení v kontextu nájemních vztahů zohlednit, že uspokojování potřeb bydlení náleží do samostatné působnosti obcí, avšak naplnění práva na bydlení dle článku 16 Charty je závazkem státu jako celku.

3. Načasování provedení vystěhování

Do návrhu novely vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, bylo vloženo ustanovení § 64, které nově stanoví, že „při určení nařízení výkonu rozhodnutí vyklizením se přihlédne k vhodnosti denní doby, kdy má být vyklizení provedeno, a ke klimatickým podmínkám, které lze v den vyklizení předvídat, aby vyklizením nedošlo k vážnému ohrožení života nebo zdraví osob, které mají být vyklizeny“.

Vyhláška byla předložena do meziresortního připomínkového řízení a nyní probíhá vypořádání uplatněných připomínek.

4. a 5. Řetězení krátkodobých nájemních smluv a využívání notářských doložek přímé vykonatelnosti

MMR se bude oběma body zabývat v součinnosti s Ministerstvem spravedlnosti v rámci výše zmíněné analýzy nájemních vztahů.

Cílem je nastolit rovnováhu mezi právy pronajímatelů, právy nájemníků a veřejným zájmem na zajištění dostupného a stabilního nájemního bydlení. Za tímto účelem bude zvážena i možnost obdobné právní úpravy jako u pracovní smlouvy v pracovním právu se stanovením maximálního počtu opakování smlouvy na dobu určitou a poté smlouvou na dobu neurčitou za případných úprav (rozšíření) stávajícího okruhu výpovědních důvodů u nájmu na dobu neurčitou. Co se týká notářských doložek, mezi resorty panuje shoda, že finanční břemeno má nést pronajímatel, ačkoliv se tak v praxi mnohdy neděje.

6. Bezplatné právní poradenství

Kolegium uvítá aktuální informace od České advokátní komory ohledně zajištění přednostního vyřizování vystěhovávaných osob o bezplatnou právní pomoc.